

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2126/2022
06.10.2022. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Катарине Манојловић Андрић, председника већа, Јелене Ивановић и Бранислава Босиљковића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Богдан Вергаш, адвокат из ..., против туженог ТДП „Југоцентар“ А.Д. из Новог Београда, чији је пуномоћник Ђуро Живковић, адвокат из ..., ради утврђења постојања радног односа и поништаја уговора о раду, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2502/16 од 27.09.2018. године, у седници већа одржаној 06.10.2022. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ ревизија тужиоца и **УКИДА** пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 2502/16 од 27.09.2018. године у ставу другом и трећем изреке и предмет враћа у том делу другостепеном суду на поновно одлучивање.

Образложење

Пресудом Трећег основног суда у Београду П1 1137/14 од 03.12.2015. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је утврђено да је тужилац од 01.06.1998. године, као дана заснивања радног односа по решењу број .. од 15.07.1998. године у радном односу на неодређено време код туженог. Ставом другим изреке, утврђено је да је ништав Уговор о раду на одређено време број .. од 23.05.2003. године, закључен између туженог као послодавца и тужиоца као запосленог. Ставом трећим изреке, утврђено је да је ништав Уговор о раду на одређено време број .. од 06.10.2003. године, закључен између туженог као послодавца и тужиоца као запосленог. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 341.250,00 динара, а ставом петим изреке одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка преко досуђеног износа. Ставом шестим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова парничног поступка.

Допунским решењем Трећег основног суда у Београду П1 1137/14 од 28.01.2016. године, ставом првим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 67.500,00 динара са законском затезном каматом почев од 28.01.2016. године, па до исплате. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу исплати законску затезну камату на досуђене трошкове парничног поступка на износ од 341.250,00 динара, почев од 03.12.2015. године, као дана пресуђења па до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је предлог тужиоца за

доношење допунског решења о трошковима у делу који се односи на приступ на једно неодржано рочиште од 06.05.2009. године, као и на трошкове таксе на жалбе и одлуке, као неоснован.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2502/16 од 27.09.2018. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена пресуда Трећег основног суда у Београду П1 1137/14 од 03.12.2015. године у ставу трећем, четвртном и шестом изреке, као и допунско решење о трошковима поступка од 28.01.2016. године. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу првом изреке, па је одбијен захтев тужиоца да се утврди да је тужилац од 01.06.1998. године, као дана заснивања радног односа по решењу број .. од 15.07.1998. године, у радном односу на неодређено време код туженог. Ставом трећим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу другом изреке, па је одбијен захтев тужиоца да се утврди да је ништав Уговор о раду на одређено време број .. од 23.05.2003. године закључен између парничних странака. Ставом четвртим изреке, одбачена је жалба туженог изјављена против првостепене пресуде у односу на став пети изреке. Ставом петим изреке другостепене пресуде, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка по жалби.

Тужилац је благовремено изјавио ревизију на преиначујући део другостепене пресуде у ставу другом и трећем изреке, због погрешне примене материјалног права.

Тужени је поднео одговор на ревизију.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у складу са чланом 408. у вези са чланом 403. став 2. тачка 2) Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20) – у даљем тексту: ЗПП и нашао да је ревизија тужиоца основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је решењем туженог број .. од 15.07.1998. године, након избора на конкурс, распоређен на место шефа Службе за ... послове на неодређено време почев од 01.06.1998. године, са утврђеним коефицијентом зараде од 2,50. Тужилац је решењем туженог од 13.10.1998. године привремено удаљен са посла. Делимичном пресудом Четвртог општинског суда у Београду П1 528/98 од 07.11.2003. године, која је постала правноснажна 26.01.2005. године, усвојен је тужбени захтев тужиоца и поништено као незаконито решење туженог од 13.10.1998. године. Истом пресудом одбијен је захтев тужиоца за враћање на рад, с обзиром на то да је, на основу решења суда о привременој мери, тужени тужиоца вратио на посао дана 23.05.2003. године, када су закључили Уговор о раду на одређено време број .., а потом и други Уговор о раду на одређено време број .. од 06.10.2003. године. Решењем о отказу уговора о раду туженог број .. од 10.05.2007. године, тужиоцу је отказан Уговор о раду број .. од 06.10.2003. године, због учињене повреде радне обавезе и непоштовања радне дисциплине.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев тужиоца и утврдио да је тужилац у радном односу код туженог на неодређено време од 01.06.1998. године, као дана заснивања радног односа по решењу број .. од 15.07.1998. године. Такође су усвојени и захтеви тужиоца да се утврди да су ништави уговори о раду на одређено време које су парничне странке закључиле 23.05.2003. и

06.10.2003. године, јер је тужилац већ био у радном односу на неодређено време када је враћен на посао код туженог по решењу о привременој мери. Првостепени суд је одлуку о утврђењу постојања радног односа на неодређено време донео без позивања на одредбе закона, док је одлуку о ништавости уговора о раду на одређено време донео применом члана 103. став 1. Закона о облигационим односима.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду тако што је одбио захтев тужиоца да се утврди да је тужилац од 01.06.1998. године у радном односу код туженог на неодређено време и одбио захтев тужиоца да се утврди да је ништав Уговор о раду на одређено време број .. од 23.05.2003. године закључен између парничних странака. Супротно првостепеном суду, другостепени суд сматра да решењем број .. од 15.08.1998. године, као једностраним актом туженог, тужилац није могао да заснује радни однос код туженог почев од 01.06.1998. године, с обзиром да је, према тада важећој одредби члана 11. Закона о радним односима, уговор о раду као акт сагласних воља уговарача био једини законски акт којим се заснивао радни однос. У другостепеној пресуди се истиче да Законом о радним односима није био предвиђен фактички рад као начин заснивања радног односа, који је као законом регулисана категорија уведен тек одредбом члана 18. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 70/01 и 73/01). Приликом оцене законитости Уговора број .. од 23.05.2003. године, другостепени суд је приметио да наведени уговор, који је закључен на одређено време, нема изричито одређено време трајања рада на одређено време, те да се стога, сагласно одредби члана 17. став 2. Закона о раду из 2001. године, сматра уговором о раду закљученим на неодређено време. Другостепени суд наводи да „се независно од утврђеног, кретао у границама постављеног захтева тужиоца, те о истом није одлучивао“. Како је, по налажењу другостепеног суда, тужилац Уговором о раду број .. од 23.05.2003. године код туженог очигледно засновао радни однос на неодређено време, а не на одређено време, то је правилна одлука првостепеног суда да је ништав Уговор о раду број .. од 06.10.2003. године закључен између парничних странака, због тога што је предметни уговор закључен за време трајања претходно закљученог уговора о раду на неодређено време.

Одредбама члана 11. Закона о радним односима („Службени гласник РС“, бр. 55/96, 28/01 и 43/01), који је био на снази у време када је тужени почео да ради код тужиоца 01.06.1998. године, поред осталог, било је прописано: да је надлежни орган код послодавца дужан да са лицем које заснива радни однос закључује уговор о раду пре ступања на рад и да га пријави организацијама обавезног социјалног осигурања у складу са законом (став 1); да се уговор о раду закључује у писаном облику и садржи одредбе о дану почетка рада, заради, условима рада, радном месту на коме се заснива радни однос, могућности распоређивања на друго радно место у току трајања радног односа и о другим питањима, обавезама и одговорностима на раду и у вези са радом (став 2).

У циљу спречавања злоупотреба на тржишту рада и елиминације „рада на црном“ (фактичког рада), законодавац је увео правну фикцију постојања радног односа изражену у члану 18. став 2. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 70/01 и 73/01), тако што је прописао да ако законодавац са запосленим не закључи уговор о раду, сматра се да је запослени засновао радни однос на неодређено време даном ступања на рад. Исто законско решење постоји и у члану 32. став 2. важећег Закона о раду

(„Службени гласник РС“, бр. 24/05... 75/14), који је био на снази у време престанка радног односа тужиоца код туженог дана 10.05.2007. године.

Другостепени суд је одлуку о одбијању тужбеног захтева тужиоца да се утврди да је тужилац од 01.06.1998. године био у радном односу код туженог на неодређено време засновао на члану 11. став 1. Закона о радним односима који је био на снази у време када је тужилац ступио на рад. Имајући у виду наведену одредбу закона, Врховни касациони суд сматра да је правилан став другостепеног суда да тужилац није могао да заснује радни однос код туженог на основу решења туженог број .. од 15.08.1998. године, већ само на основу уговора о раду који парничне странке нису закључиле. Међутим, у време када је тужилац 2003. године, на основу решења о привременој мери Четвртог општинског суда у Београду враћен на рад, важила је одредба члана 18. став 2. Закона о раду из 2001. године, којом је било прописано да ако послодавац са запосленим не закључи уговор о раду, сматра се да је запослени засновао радни однос на неодређено време даном ступања на рад. У спроведеном парничном поступку је утврђено да је тужилац, након избора на конкурс, ступио на рад код туженог 01.06.1998. године, када је решењем туженог распоређен на одговарајуће радно место и одређен му је начин обрачуна зараде, да је решење туженог о удаљењу тужиоца са посла од 13.10.1998. године поништено правноснажном пресудом суда, као и да је решењем о привременој мери суда туженом наложено да тужиоца врати на рад. У другостепеној пресуди је изостала оцена да ли код наведених чињеница тужилац испуњава услове да се, на основу члана 18. став 2. Закона о раду, утврди да је тужилац од 01.06.1998. године био у радном односу код туженог на неодређено време и до када је такав радни однос постојао.

Тужилац је тражио поништај Уговора о раду на одређено време број .. од 23.05.2003. године сматрајући да је у време његовог закључења већ био у радном односу на неодређено време. Другостепени суд је нашао да предметни уговор, који је закључен као уговор о раду на одређено време, сагласно члану 17. став 2. Закона о раду из 2011. године, представља уговор о раду на неодређено време јер у њему није наведено време трајања рада. У образложењу другостепене пресуде је наведено да о ништавости овог уговора суд није одлучивао крећући се у границама постављеног захтева, иако је ставом трећим изреке пресуде преиначио првостепену пресуду и одбио захтев тужиоца да се утврди да је ништав Уговор о раду на одређено време број .. од 23.05.2003. године. Уколико је тужиочев захтев за поништај предметног уговора одбијен из наведених разлога, другостепени суд је на темељу истих разлога морао да цени основаност захтева тужиоца о утврђењу постојања радног односа тужиоца на неодређено време код туженог. Пропустивши да примени члан 18. став 2. Закона о раду из 2001. године, другостепени суд не само да је одбио захтев тужиоца да се утврди да је био у радном односу на неодређено време од 01.06.1998. године, већ и од 23.05.2003. године, мада је нашао да су парничне странке тада закључиле уговор о раду на неодређено време, а не на одређено време.

Следом свега наведеног, Врховни касациони суд налази да је због погрешне примене материјалног права, чињенично стање остало непотпуно утврђено, па је другостепена пресуда у побијаном делу морала бити укинута.

У поновном поступку другостепени суд ће отклонити недостатке на које је указано и донети правилну и закониту одлуку.

С обзиром на то да је другостепена одлука у побијаном делу укинута, на основу члана 165. став 3. ЗПП остављено је да се о трошковима поступка поводом поднете ревизије, односно одговора на ревизију одлучи у коначној одлуци.

Имајући у виду све изложено, Врховни касациони суд је на основу члана 416. став 2. ЗПП одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Катарина Манојловић Андрић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић